

Часопис ХАЈР

Мај 31

Мај 31

*Часопис Хуманитарне организације Хајр - који се бави
људским правима са акцентом на сваком облику
насиља*

Хабитација
и
Хабитуација
као вечита
неизвесност

ХУМАНИТАРНО УДРУЖЕЊЕ „ХАЈР“

Истакли бисмо да смо политички неопредељени, да су наши чланови припадници различитих конфесија, религија, професија, степена образовања и да уважавамо сваку различитост. Одричемо се политичке опредељености било ког типа и истичемо борбу за људска права, породицу, за дизање свесности против сваког типа насиља, посебно породичног као нашу смерницу деловања. Прихватамо помоћ од свих који желе да изразе своју хуманост кроз рад за Удружење (волонтирање), донацију у новцу, гардероби, храни и другим потрештинама. Помозите онима којима је неопходно, будите хумани!

УДРУЖЕЊЕ „ХАЈР“

Ул. Обилићев венац бр.4, 11000 Београд, жиро рачун: Банка Интеза: 160000000053443390 Девизни рачун: 0054000045546, Матични број: 28215690*** ПИБ: 109797962*** Шифра делатности: 9499*** Е-mail: uznhajr@gmail.com Фејсбук страница: <https://www.facebook.com/uznhajr.beograd> Сајт: <https://www.uznhajr.org/>

Оснивач и председница Удружења Хајр: Хајрија Рамадани; Назив часописа – ХАЈР – тромесечник; Часопис оформила главна и одговорна уредница часописа ХАЈР: Драгана Симић. Редакција : Предраг Марковић, Снежана Репац, Наталија Пољак. Место: Београд ; Издавач: УЖН Хајр, Београд; Тираж: 40; Штампарија: Alta nova, Београд ISSN-2737-9698 COBISS.SR-ID 19683081

Припрема за штампу и дизајн – Драгана ; Коректура – Вишња Милошевић
Велику захвалност дугујемо штампарии „Alta nova“ из Београда, на покривеним трошковима штампања.

ПРЕДСЕДНИЦА УДРУЖЕЊА	Хајрија Рамадани	+381 64 482 95 99	uznhajr@gmail.com
УПРАВНИ ОДБОР:	Калле Кнежевић,	Вишња Милошевић	Љубица Савић
НАДЗОРНИ ОДБОР:	Драгана Симић Љиљана Перић	Хајрија Рамадани Јован Марић	Кадира Џенановић
ПОЧАСНИ ЧЛАНОВИ:	1.Проф.Др Јован Марић	2. Мина Костић, 4. Тамара Ђурић, новинар 4. Милица Дабовић 5.Светлана Китић 6.Небојша Глишић	
КООРДИНАТОР СВИХ ТИМОВА:	Смиљана Јовановић	uznhajr2@gmail.com СЕКРЕТАР: Биљана Михајловић Марковић	uznhajrsekretarijat@gmail.com
БЛАГАЈНИК:	Мердија Ахмети	ФОТОГРАФ:	Риста Ристовски
ПРАВНИ ТИМ:	Координатор- Вишња	uznhajr1@gmail.com Милошевић	Предраг Марковић, адвокат uznhajrpravnitim1@gmail.com
ПСИХОЛОШКИ ТИМ:	Координатор- Снежана Репац	uznhajrpsiholoskitim@gmail.com	Заменик координатора-Наталија ПољакПетровић
КУЛТУРНИ ТИМ:	Координатор-Драгана Симић	uznhajrkulturnitit@gmail.com	ПРОЈЕКТНИ ТИМ: Наталија Пољак Петровић
ПЕНЗИОНЕРСКИ ТИМ:	Координатор - Смиљана Јовановић	uznhajrpenzionerskitim@gmail.com	
ОМЛАДИНСКИ ТИМ:	Координатор - Медина Ахмети ; Заменик координатора-Александра Јелић	uznhajromladinskitim@gmail.com	
ДЕЧИЈИ ТИМ:	Координатор: Татјана Милошевић	uznhajrdecijitim@gmail.com	
МЕДИЈА ТИМ:	1. uznhajrpress@gmail.com	КРЕАТИВНИ ТИМ: uznhajrkreativneindustrije@gmail.com	

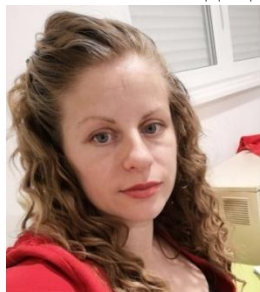
КАНЦЕЛАРИЈЕ:

1. АРАНЂЕЛОВАЦ: Координатор Ана Максић, заменик Јелена Величанин (uznhajrarandjelovac@gmail.com)
2. ШИД: Координатор Драгана Симић, заменик Снежана Берић, uznhajrsid@gmail.com
3. ТРСТЕНИК- uznhajrtrstenik@gmail.com
4. ЛАЈКОВАЦ: Координатор Александра Пилиповић, uznhajrlajkovac@gmail.com
5. НИШ: Координатор Маја Младеновић, uznhajrmis@gmail.com
6. САРАЈЕВО: Мирјана Илић, uznhajrsarajevo@gmail.com

РЕЧ УРЕДНИКА

Сваки је број посвећен одређеној теми која се обрађује правно, у оквиру закона и са психосоцијалног аспекта, како би се добиле одреднице – да ли је закон примењив у пракси, које су психолошке последице таквог закона, стања на појединца и породицу која је обухваћена тим законом?

Овај број смо посветили теми хабитације (право становања), која, чини се, има своје позитивне и негативне последице, иако у појединим случајевима нема бољег решења.

*Душан Радовић: „Проверите да ли сте заиста добар човек.
Помозите онима који Вам не могу узвратити.”*

*X - Храброст
A- Аутентичност
J- Јединственост
P- Равноправност*

Бавити се људским правима, могуће је само мултидисциплинарним сагледавањем. Притом, мисли се на социолошке методе, психолошка сагледавања, етику, филозофију, право и друге. Оно што је посебно у нашем случају јесу прикупљени подаци и информације директно - радом на терену.

Имамо приступ, директни контакт са жртвама насиља, са мушкарцима, женама и децом, којима су нарушена њихова људска права. Како је само насиље последица, поставља се питање узрока, односно како долази до тога?

Растуће сиромаштво, патријархални систем, бирократија у институцијама – где онај, коме су угрожена права тражи хитност, брзо решење поступка, па и саму промену како своје, тако и свести другог о горућем проблему.

Удружење „Хајр” на челу са госпођом Хајријом Рамадани, председницом Удружења и медијским представником истог, у сарадњи са нашим радним тимовима, својим активним ангажманом се имплементирало у процесе који обухватају друштвену промену у домену људских права и родне равноправности о чему сведочи и наш улазак у **Радну групу Владе Републике Србије**, за израду **Закона о родној равноправности**, што представља значајан искорак када је у питању наше деловање.

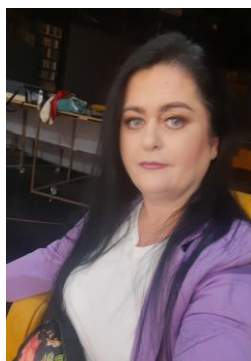
Часопис ХАЈР поприма своју форму, сада израженије него у првом броју, обликујући се као часопис од друштвеног значаја са тематиком која се тиче људских права, са акцентом на феномену сваког облика насиља, чиме и постаје једини такав у региону. Комбинујући науку и духовност, покушавамо да схватимо шта је то што чини расцеп у коме страда породица напуштена растућег насиља које надилази и норме и законе. Шта је то због чега појединци па и читава друштва, постају агресивна и рађају различите типове насилника?

Хвала Вам што нас подржавате и што нас читате!

Драгана Симић,
Главни и одговорни Уредник часописа ХАЈР
uznhajrkulturnitim@gmail.com

X- Храбар
A- Аутентичан
J- Јединствен
R- Равноправан

Удружење „Хајр“ основале су жене жртве породичног насиља након изласка из Сигурне куће по чему је, као такво, јединствено у Европи.

Један од оснивача, данашња је медијска представница и председница Удружења, госпођа Хајрија Рамадани. Родна равноправност наводи се као један од узрочника родне дискриминације што производи последицу родно заснованог угњетавања, па и различитих облика насиља. Из тог сегмента, може се говорити о облику насиља који може бити именован као „родно засновано насиље”.

Удружење „Хајр”, као невладина организација, успело је узети учешће у Посебној Радној групи Владе Републике Србије, која ради на изради *Нацрта закона о Родној равноправности*. Овај појам представља једно од основних људских права, иако још увек није свеприсутан, статистички гледано – у свим видовима друштвеног живота.

Присутно је друштвено толерисање породичног насиља, без адекватних реакција у квалитативном и квантитативном смислу посредством државних органа. Ту се, дакле, ради о још увек високо развијеној стереотипној свести, о предрасудама и недостатку, не само разумевања, већ и спровођења нових закона, моралне одговорности и принципа промене.

Значајније промене на овом пољу крећу 2009. године усвајањем *Националне стратегије за унапређење положаја жена и родну равноправност*. Интегрисање жена у све области деловања самог система и друштва један је од најзначајних покретача модернизације и демократизације друштва. Кључне области – политика, економија, образовање, здравље, насиље над женама, јавно информисање и јавно мњење главне су области у којима би жена требало активно да учествује и истовремено да се модернизује и мења.

Децембра 2009. године донет је *Закон о равноправности полова* који захтева равноправно учешће и једнаке могућности оба пола у свим областима јавног, приватног сектора, по угледу на међународни закон и у складу са Уставом Републике Србије и нашим законима. Запошљавање, здравствена заштита, породични односи, образовање, култура и спорт, судска заштита и друго, појмови су који се спомињу, али питање је да ли се остварују и у пракси.

Посебно интересант за нас јесте онај део закона који дефинише и посебне мере и програме намењене жртвама насиља у породици, те обезбеђивање социјалне, правне и друге помоћи у циљу заштите од насиља у породици, њиховом збрињавању у циљу остваривања њиховог права на живот без насиља смештањем у Сигурне куће.

Дефинише се и насиље засновано на полу, узнемиравање, сексуално узнемиравање и уцењивање као кривични појмови. У закону се не спомињу посебни протоколи за жртве насиља или да исте имају неке повластице док ослобађање од такси када су у питању судски процеси, за жртве насиља постоје – **али су тешко оствариви**. Питање је, зашто је тако? Управо о томе је представница нашег Удружења Хајрија Рамадани, која је и сама прошла голготу као жртва породичног насиља, говорила у **Посебној радној групи за израду Нацрта Закона о родној равноправности**.

Говорећи о ономе што жртва пролази долази се до закључка да жртва, поред насиља пролази додатну голготу у обраћању – Центру за социјални рад, полицији, јавном тужиоцу, сигурној кући, времену са психијатром и „пословима са адвокатом. У случају насиља, обично буде више рочишта, за одређене делове (као што је подела брачне тековине и слично) је и други судија. Тако да жртва пролази : Бракоразводну парницу, кривични поступак у вези са насиљем у породици (што је обично посебан поступак), државина, вештачења (која су скупа). Када се обрати за правну помоћ, жртва породичног насиља је може добити – обично је то приправник а, приправници не излазе на рочишта. Ту добијамо да је фактички, жртва породичног насиља остављена да се САМА бори за своја права, у истој судници са насилником. На суду морају неки подаци бити недоступни особи која се терети за почињено насиље (као што је нпр. Изношење пребивалишта жртве), из сигурносних разлога, а то није пракса на суду. Дакле, треба повести рачуна да у судским протоколима не дође до додатне виктимизације жртве или да у крајњем случају, дође до фемцида (што је крајњи исход породичног насиља мушкарца над женом).

У одређеним земљама постоји ПОРОДИЧНИ СУД, где су предмети обједињени, где жртве уживају посебан положај и третман а сами случајеви породичног насиља решавају се у мањем броју рочишта, ради избегавања – стварања трошкова као и психолошког премора код већ ослабљене жене, па и породице који су били изложени насиљу.

Чланак објединила, Драгана Симић

ХАБИТАЦИЈА КАО УЗРОЧНИК ПСИХОЛОШКОГ ТЕРОРА

Овим разговором са нашом корисницом, данашњом координаторком децјег тима у нашем Удружењу, Татјаном Милошевић, указаће нам се чињенице о психолошком терету који подносе особе којима је одређено право становања (хабитација).

Колико је примењив у пракси закон о хабитацији и да ли негативна последица преовладава у оваквим случајевима константно или тек по истеку тог права?

Д.С: Татјана, када сте дошли из Русије колико сте година имали? Који је био разлог?

Т.М: Заљубљеност ме је довела односно - тадашњи дечко а данас отац троје наше деце и неко са ким не говорим већ шест година.

Д.С: Како је дошло до тога да љубав прерасте у мржњу, да нежност прерасте у батине, да отац врши насиље над својом децом, и Вама?

Т.М: Мешањем других , његова мајка је његова смерница у животу. Све је ишло постепено - прво увреде, затим један шамар, па два и на крају батине.

Д.С: Како су други могли да буду кривци за такво његово понашање?

Т.М: Његова мајка је у томе имала водећу улогу а, донекле и његов отац пијаница. Иако добар човек, порочан је. Мајка му је била живчана и некако је командовала нашим животима. Нека злоба је у њој. Волела је да раздире, да вређа. Сећам се да је за Рускиње рекла да боље да се пази, јер смо сумњивог морала, да варамо и да је за нас, Рускиње, увек питање чије је дете. Стално је живела неку шпанску серију а, није приметила да је у томе негативан лик.

Д.С: Ту се формирао један троугао - Отац деце, ваш супруг затим Ви и иста та деца и на крају злонамерна мајка. Како се десило да сте решили из тога , из таквог једног болесног односа да изађете?

Т.М: Први пут када сам звала полицију је када је претукао мене и најстарију ћерку. Уместо да дођу одмах, полицији је требало сат времена да дође иако смо на неколико минута од полицијске станице. Кажу, да нису могли да нас нађу. Ћерка се онесвестила када ју је отац гурнуо и ударила је главу. Тада долази до увиђаја, чак и грешке где они наводе да је то био – вербални сукоб а не физички. Нико није споменуо ударце, батине од полицијских службеника. Срећом, ишли смо код лекара. Њега нису одмах удаљили , од куће – тек након нашег одласка у сигурну кућу што је било пет месеци касније. Ми смо били на спрату, он доле – ми без грејања. То су најтежи тренуци у нашем животу, пуни уцена, страха. Тражио ми је новац, давала сам.

Д.С: Зашто одмах после те ситуације, тих батина, нисте отишли у Сигурну кућу?

Т.М: Чекали смо ред за улазак у сигурну кућу а и нисам била сигурна желим ли, могу ли. Била сам несигурна. Онда, када смо одлучили да ипак идемо, деца и ја, у центру за Социјални Рад су нам рекли да је тамо хаос и да , ако можемо да сачекамо.

Д.С: Након сигурне куће, добили сте забрану приласка?

Т.М: Да, тада и крећу суђења.

Д.С: Ви сте одлучили да уђете у процес хабитације?

Т.М: Да. Брак је разведен, хабитација одобрена и забрана приласка која је трајала још годину и по дана. Лишен је старатељства и имао је могућност да виђа децу под надзором Центра за социјални рад. Иако он то своје право, у том тренутку није искористио.

Д.С: Зашто није хтео да виђа децу?

Т.М: Понос и инат.

Д.С: Зашто сте пристали на хабитацију уместо поделу брачне тековине?

Т.М: Видела сам један случај такав на телевизији па сам предложила својој адвокатици. Процес поделе брачне тековине дуже траје а, ја сам само хтела знати да смо деца и ја сигурни и обезбеђени.

Д.С: Хабитација подразумева да ви када вам последње дете напуни 18 година морате изаћи из куће. Исто тако и да свако дете које напуни 18 може бити избачено. Ко је тај ко избацује?

Т.М: Тога нема у пресуди што се тиче детета, али то он стално говори.

Д.С: То што кажете значи да сте ипак, и даље жртва психолошког насиља, психолошког терора,

Т.М: Да.

Д.С: Колико ћете година имати када треће дете напуни 18 и где ћете Ви и Ваше најмлађе дете отићи?

Т.М: Имаћу 56 година, али нећу себи дозволити да останем на улици. У животу се морамо борити да нам се то не деси, ни нашој деци. Уколико не успем , завршићу на улици.

Д.С: Зашто сте на крају свега, пристали на хабитацију?

Т.М: Јер сам била уморна и сама са троје злостављане деце - без подршке полиције, без средстава да платимо стан као и због његових претњи. Говорио је : „Само пробај. Деца твоја , имовина моја.“

Д.С: Чини се као да је он делио имовину али и децу у том процесу? Мислим на психичку подељеност коју је у њима направио.

Т.М: Тачно тако.

Д.С: Како је то , психолошки, за Вас и децу – да живите у истом простору на два спрата?

Т.М: То је пакао који ником не бих пожелела. Можда је то добро решење у појединим случајевима.
Д.С: Тамо где је било насиља, посебно физичког мада ни психичко није безазлено, стално излагање особи која нам је то причинила мора бити напорно?

Т.М: Ако замишљам пакао, онда то изгледа управо тако. Физичког насиља нема, али психичко не престаје а, најгоре од свега је неизвесност. Када задње дете постане пунолетно, законски – он има право да ме избаци на улицу. О деци да не причам...

Разговор обавила : Драгана Симић

ПСИХОЛОШКИ КУТАК

ВЕЧИТА НЕИЗВЕСНОСТ

(Хабитуација у односу на породично насиље)

Теорија о тзв. Хабитуацији каже да због **прекомерне изложености сликама насиља** долази до стварања навике на присутност одређеног садржаја, па постајемо мање осетљиви.

Као последица настаје емоционална адаптација и **неосетљивост на насиље**.

Хетероагресивност, односно агресивност према другим особама одувек постоји. У ситуацијама када смо биолошки или социјално објективно угрожени, адекватна хетероагресивност у форми неке социјално прилагођене борбе за сопствена права и живот је еволуционо адаптивна понашање, као што је и бежање из угрожавајуће ситуације. Таква здрава агресивност или асертивност је особина одраслих зрелих људи.

Међутим, **нездрава агресивност** почиње када настану „пукотине“ у когнитивном перципирању угрожавајућих фактора у садејству са ниским прагом толеранције на фрустрације и социјалним условљавањем. Особа може ненамерно потпуно погрешно препознати понашање друге особе као угрожавајуће, али може и намерно да замени тезе: Насилник намерно провоцира туђе понашање и онда нормалну реакцију друге собе коју је сам провоцирао „кажњава“ насилним облицима понашања (нпр. Супруг који намерно никад не жели да призна да супруга може нешто добро да уради, тиме изазива незадовољство и нерасположење супруге, па је онда психички кињи или физички кажњава јер „никада није расположена“). Низак праг толеранције на фрустрације често настаје комбинацијом биолошки условљеног високог нивоа подражљивости нервног система и социјалног условљавања које афирмише насиље као социјално прихватљиво или чак пожељно. Резултат је да се нека ситуационо створена напетост, често од стране насилника импулсивно празни без критичке евалуације, јер је насилник навикнут да је такво понашање у социјалном миљеу атрибуирано као **Одлучно, мужевно, са ставом, са чврстим начелима...** Социјално условљавање је најутицајније у примарној породици и међу вршњацима, али је веома утицајно и

кроз мас медије : Филмове, видео – игре, свакодневне вести где се стално сусрећемо са веома експлицитним сценама физичког и /или психичког насиља. То нас сензибилира тако да насиље почињемо сматрати не само уобичајеним делом живота, већ се испољавање агресије због приказа насиља на афирмативан начин почиње сматрати прихваћеним и чак социјално пожељним обликом понашања. Теорија о тзв. Хабитуацији каже да због прекомерне изложености сликама насиља долази до стварања навике на присутност одређеног садржаја, па постајемо мање осетљиви, тј. Као

Хабитуација као емоционална адаптација може прерасти и у **неосетљивост на насиље.**

Социјално условљавање кроз **мас медије** : Филмове, видео – игре, свакодневне вести где се стално сусрећемо са веома експлицитним сценама физичког и /или психичког насиља.

То нас сензибилира тако да насиље почињемо сматрати **уобичајеним делом свог живота**

последица настаје емоционална адаптација и неосетљивост на насиље.

Последњих деценија постоји пораст у евиденцији проблема насиља у породици, најчешће према женама, мајкама и деци, болесним и старим члановима породице.

Насилник често има поремећај личности у смислу постојања одређених психопатских црта личности, нпр. Може да ужива у сопственом осећају моћи само када понижава друге или може да сматра да други постоје да би задовољавали његове потребе.

Интересантно је да насиље у породици жртве веома дуго трпе и то најчешће због економске зависности о насилнику, због заједничке деце, али и због кризе породице као институције.

Осим социо-економских разлога, постоје и психолошки разлози зашто жртва дугорочно толерише насилника. Жртве остају у насилној

вези нерационално дуго због страха, осећаја кривице, осећаја стида, због изолованости, исцрпљености, због љутње и неразумевања социјалне средине када се жртва побуни, због психолошког притиска социјалне средине (нпр. Срамота је да напусти мужа, шта ће свет рећи или нико не верује старом оцу да га одрасло дете малтретира). Суштину овог односа чини непрекидно смењивање фаза насиља када насилник има моћ и контролише жртву и фазе кајања насилника у где жртва има привид своје моћи и контроле ситуације. Насилник и жртва се смењују у комплеметарним улогама прогониоца, спасиоца и жртве које су карактеристичне за дисфункционалне односе, а психодинамика се често одвија кроз различите фазе:

1) Фаза у којој се акумулира бес насилника. Интезитет насилног понашања је пропорционалан дужини трајања ове фазе. Жртва осећа надолazeћу опасност, почиње да верује да је крива и свим силама се труди да не направи још неку „грешку“. Међутим, бес код насилника расте још више јер му жртва која осећа надолazeћу „олују“, не даје никаквог повода да извентилира своју љутњу. Незадовољство код насилника тиња, тако да ће први најбаналнији повод бити повод за насилни чин. У ишчекивању насилног чина, жртва постаје напета, нервозна, депресивна, беспомоћна, у сталном ишчекивању надолazeће експлозије насиља. Ова вечита неизвесност преплављује жртву страхом и онемогућава или нарушава њене способности за успешно прилагођавање у свим

областима живота, јер се више когнитивне функције блокирају у ситуацији интензивне негативне емоционалне преплављености.

2) Фаза експлозије насиља уз неконтролисано пражњење од стране насилника неовисно о поводу, а жртва је често у стању шока. Парадоксално и насилник и жртва доживљавају интензивно емоционално вентилирање и извесну дозу олакшања. Насилник јер је отпустио нагомилану тензију и демонстрирао контролу и моћ а, жртва јер је неизвесност напакон окончана, нема сталне стрепње и ишчекивања а, повремено код жртве престаје и стални осећај кривице.

3) Фаза тзв. „Меденог месеца“ у којој након емоционалног пражњења насилник привремено моли за опроштај, покушава да надокнади жртви, понекад чак изражава и жаљење или стид. Ипак, циљ насилника је да поново различитим манипулацијама придобије поверење жртве. Жртва рационализује понашање насилника изговорима („Ипак је то моје дете, ја му само сметам овако стар“ или „Он ме воли, само што је такав...“), потискује насилно понашање из сећања, најчешће ником не говори шта се десило, јер верује да ће следећег пута успети да исконтролише понашање насилника. Жртва у овој фази због тога што јој понекад насилник тражи опроштај или се труди да јој надокнади претрпљен стрес, парадоксално долази у позицију извесне моћи, односно илузије моћи која јој даје снаге да настави са свакодневницом која је води у поновно успостављање везе са насилником. Зато жртва чак може и бранити насилника, због ефекта *сличног Стокхолмском синдрому*. Ради се о осећају емоционалне везаности, извесног поверења и идентификације са агресором који може бити отмичар, злостављач или било која доминантна особа која има моћ управљања другом особом. Ово наравно није свесни и рационални избор жртве, него је ово механизам одбране личности, односно несвесни начин избегавања емоционалне преплављености животом угрожавајућим искуствима. Здраворазумски нагон за преживљавањем бива потпуно потиснут због зависности од насилника од кога се очекује заштита и одржање у животу, па жртва у овој фази не мрзи насилника него сваки имало благонаклон гест насилника сматра трачком наде и добротом насилника. Наиме, жртва је свесна да јој биолошки опстанак и преживљавање овиси о доброј вољи насилника, па му зато угађа како би насилник у њу стекао поверење и како би жртва добила прилику за преживљавање.

Због изолованости и потпуне упућености на насилника, ослобађање од агресора за жртву у тој ситуацији такође може представљати шок, јер жртва тако губи одређену емоционалну извесност коју има уз насилника. И насилник се понекад на кратко емоционално повезује са жртвом, може јој поверити неке детаље из своје прошлости у којој је било занемаривања, неправде, неразумевања или насиља. Жртва тада саосећа са насилником и оправдава насилникове поступке. Овај феномен се развија код особа без развијених одбрамбених механизма, код деце и жена које имају искуство чврстог везивања за неки ауторитет, као што је случај у нашим традиционалним породицама.

Ове фазе се најчешће временом све брже смењују, насиље постаје интензивније а, поводи за насиље све тривијалнији и жртва постепено губи контролу, престаје да буде у стању да реално сагледава ситуацију и да реши проблем.

Интересантно је да је ниско самопоштовање присутно и код насилника и код жртве, као и повишен степен генералног осећаја несигурности и одбијање да се прихвати одговорност. **Често им је заједничко што имају историју породичног насиља** које у одраслом добу сами несвесно репродукују, јер то је модел понашања који препознају као „нормалан“ или који понављају са

несвесном идејом да у овој поновљеној ситуацији сад они имају контролу над ситуацијом. Дакле, многи насилници и жртве су и сами били злостављани или су били сведоци насиља, па су преузели меделе понашања насилника или жртве.

Зато је неопходно прекинути континуитет зачараног круга породичног насиља, тако да не допустимо да деца постану сведоци насиља и тако одрастају, у насилном окружењу усвајајући тај модел агресивног понашања и тиме, сами постајући жртве и насилници.

*Наталија Пољак Петровић,
Психолог и координатор пројектног тима УЖН Хајр*

ХАБИТУАЦИЈА НА ХАБИТАЦИЈУ, Психа и закон у противуречности, али и у мировној мисији!

„Habitus i habitatio“

Уколико посматрамо пример људи који живе и даље под истим кровом, после развода, уочавамо да они постају нова синтагма дубоких несклада који се усклађују, због неусклађених концепата у самом праву и признавању **патолошког потенцијала психолошке природе у заједници, која није природна...**

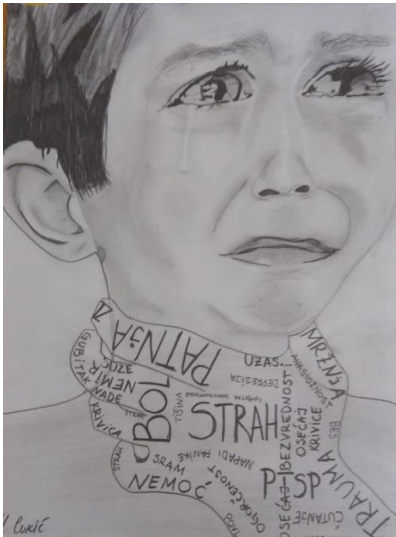
Познато је да породице након развода често остају под истим кровом, јер нису довољно ментално и економски, временски после развода у прилици да се физички раздвоје, или да свако има своју стамбену јединицу. У ово време када су разводи учестали, поставља се питање да ли назиремо у будућности потребу да свако за себе изгради нови дом?

Породица, каже се – да је ћелија друштва али обзиром, да се у овом времену назире криза породичног идентитета, као и индивидуалног, можемо се питати да ли је оправдано и даље називати породицу ћелијом друштва када је она у мањем броју случајева функционална, јер тиме бисмо и друштво одредили као нефункционалан орган који, чини се има хроничну болест...?

Поставља се питање примерености упоређивања породице са ћелијом затвора у којој се дешавају животне робије без окова и решетака, у појединим случајевима насиља у породици, о којима све чешће слушамо и читамо, кроз медије који кроз своје огледало истине указују да је друштвено ткиво саткано дисфункционалним ћелијама, распалим породицама и у крајњој инстанци – строфирано и некротирајуће.

Ту долазимо до питања, да ли је боље решење поставити здравог појединца као институцију, која сноси одговорност за себе и за друге, тако да је способан да сам а не у симбиози са неким партнером да преузме одговорност за свој и друштвени опстанак? Права замка нас у овој хипотези чека код питања терета појединца око бављења децом и васпитавањем, материјалним моћима и да ли ћемо тако се лако свести на онолико обавеза колико себи може допустити у свом богатом животу, јер ово време је пуно садржаја којима је тешко одолети. Хедонизам је императив овог времена и ако га правилно не дефинишемо, не одредимо меру и границу, постаћемо жртве свог скупогеног времена, уместо ствараоци нових идеја, послова. Уколико би људи мање тежили егоистичком комфору, и границу трпљења јасно уцртали у своје домове, можда би се неким развод

„разводнио“ и остао као превазиђена тактика за бекство од стварности. Нажалост, простора за ове дискусије има све више, јер су породичне неприлике енормних размера и све више је практичних проблема које треба решавати због недовољно исцрпне филозофско-духовне и сходно томе правне и психолошке материје, које би обликовале праксу, нове процедуре и одредбе, допуне и измене наших закона. У овом чланку размотрићу једну противуречност која лежи у смислу речи сличних по звучности „habitus i habitatio“ а, којима значење даје правно гледиште и психолошко, који се претапају у синониме у стварности а, заправо су поларитетне. „Habitус i habitatio“ ако посматрамо

Цртеж Марије Лукић, 19. година

као пример људи који живе и даље под истим кровом, после развода постају нова синтагма дубоких несклада који се усклађују, због неусклађених концепата у самом праву и признавању патолошког потенцијала психолошке природе у заједници, која није природна...

Појам „Habitус“

Чулна хабитуација, представља учење организма да све слабије или уопште не реагује на виталне небитне дражи, које се учестало понављају (Бука, шум) и то је биолошки функционално, јер се пажња може усмерити на друге стимулансе, значајне за опстанак. У психолошком смислу, хабитуација се разликује од адаптације чула управо по томе, што је то дуготрајнији процес и односи се на нервни систем. Другим речима, хабитуација је навикавање, у смислу да је неко *Огулао, отупео, престао да реагује, игнорише, може да се искључи*. Жалосно је када се то дешава у породици, када је њена функционалност могућа

само ако је неки члан ван перцептивног домета. Добијамо да људи живе заједно а, да се не виде и не чују. Зашто долази до оваквих ситуација?

Покретљивост емоција у души породице никако није у складу са посесивним емотивним односом према некретностима и финансијском уделу. Пример жене која је свој живот уложила у брачну заједницу а, живела у стану или кући која је постојала пре брака, у тренутку када муж постане насилан, пије, коцка се или злоставља породицу – Она се лишава имовине, губи кров над главом и постаје губитник иако је свој живот инвестирала у ризик, да постане бескућник, што је чинила у име подизања своје породице, од које на крају одлази као после бродолома – бива избачена, истерана, обесправљена.

Закон препознаје и штити имовинске односе али у пракси, веома тешко проналази целисходно решење, тако да имамо меру заштите за жене са децом, која је привремена и ургентна, али морамо указати на тезу – штетности и секундарних компликација.

Појам „Habitatio“ (Члан 194, Породичног закона)

Овим законом регулисано је право становања, у интересу детета – да родитељ који врши родитељско право има право да буде у простору чији је власник други родитељ детета, ако дете и родитељ који врши право, немају право својине на усељивом стану и то траје, до пунолетства детета. Са друге стране, према истом члану, право становања немају дете и родитељ уколико би за прихватање њиховог захтева то представљало очигледну неправду за другог родитеља и све то ради добробити детета...?

Како што се може повезати, хабитуација и Хабитација, навика и суживот из нужде, уз седативно дејство навике – остаје могућност да насилник и жртва и даље бораве у истом простору и да то, по овом праву прихвате као нужно. Разлог томе је да немају посао, немају новац за кирију а, до тога је дошло управо заслугом насилникових покушаја да своју породицу онеспособи за самосталност – држећи их на тај начин у потлаченом и зависном односу – како би се демонстрирала моћ која говори „Ко је газда на имању“ а, да онај ко је господар имовине има право да газдује и ставља тапију на животе деце брачног друга.

Надам се да живот неће ући у Катастар и да нечија судбина не заслужије да буде лишена крова над главом, што је основно људско право. Ова планета је сувише велика да би била премала за животни простор.

Снежана Ренац, Психолог и Координатор психолошког тима УЖН Хајр

ЗАКОНСКИ КУТАК

ПРАВО СТАНОВАЊА - НАВИТАТИО

Чине се оправданим предлози да се дужина трајања права становања **продужи до 26. године детета¹**.

По аналогији са дужином трајања права на издржавање пунолетног детета које је на редовном школовању. дете које је на редовном школовању има право на издржавање од стране родитеља (и других сродника) сво време док је на редовном школовању и то право може трајати док дете не наврши 26. годину живота.

Уопштено речено, право становања (habitatio), представља стварно право - личну службеност, која овлашћује титулара тог права (хабитант) да станује у туђем стану¹.

Правом становања се не негира право својине тог трећег лица на стану на коме се установљава право становања у корист хабитанта.

Право становања (у даљем тексту: **хабитација** и/или **право становања**) представља право које је познато од давних времена, како у страним правним системима тако и у нашем праву, иако за време комунистичких власти под паролом „народне имовине“ није било експлицитно предвиђено важећим прописима као такво.

Тако нпр. још је у Хамурабијевом закону (1754 године прије нове ере) постојало право жене на „удовичко уживање“ које се састојало од *права становања у мужевљевој кући* и права уживања дара (нудуну)¹. У римском праву су личне службености доживеле свој развој, те је хабитација у римском праву била предвиђена као једна од 4 врсте личних службености, поред права плодуживања (ususfructus), права употребе (usus) и права употребе радне снаге робова или животиња (operae servorum vel animalium)². Хабитација је у римском праву представљала личну

¹ Исто дјело, стр. 23

² Исто дјело, стр. 25

службеност која овлашћује титулара да употребљава туђи стан за личне потребе и потребе чланова своје породице. Хабитант је чак имао право да стан изнајми другом лицу, а само право (хабитација) се није гасило услед промене статуса титулара³.

Јустницијанова кодификација је имала јак утицај на многе европске грађанске законике, тако да је и само право становања постојало у законикима многих европских земаља као што су нпр. Француска (Code Civile), Аустрија (АГЗ), Немачка (ЊГЗ), Швајцарска и друге⁴, а такође, право становања је садржао и *Српски грађански законик* из 1844. године. Одредбе СГЗ-а које се односе на личне службености се и даље примењују у нашем правном систему као „правна правила“ предатног права на основу Закона о неважности правних прописа донетих пре 04. априла 1041. и за време непријатељске окупације⁵.

СГЗ је садржао две одредбе о праву становања и то у параграфима 384. и 385. које су дефинисале ово право као право имаоца да станује у туђој кући и употребљава све њене делове намењене становању, а остале (комерцијалне) делове само ако је посебно уговорено⁶. За време бивше Југославије, након Другог светског рата хабитација као право није експлицитно била регулисана важећим прописима из бројних разлога најмање правних⁷, те је један сегмент права становања „уведен“ у систем важећих приписа Републике Србије Породичним законом из 2005. године.

Продужавање трајања права становања представља

рационалан начин да се деци пружи могућност да мирно и без додатног стреса планирају своју будућност како на личном плану (у смислу избора места за живот и заснивања сопствене породице) тако и у погледу наставка образовања и избора професионалне каријере.

Право становања (habitatio) према Породичном закону Републике Србије

Породични закон Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 18/2005, 72/2011 - др. закон и 6/2015) (у даљем тексту: ПЗ) у члану 194. нормира хабитацију као *право становања детета и родитеља који који врши родитељско право на стану чији је власник други родитељ детета, ако дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану*. Сходно члану 194. став 2. ПЗ Право становања траје до пунолетства детета, док сходно ставу 3. члана 194. ПЗ дете и родитељ који врши родитељско право не би имали право становања ако би прихватање њиховог захтева за право становања представљало очигледну неправду за другог родитеља.

Дакле, сходно одредбама ПЗ, имаоци права становања су дете и родитељ који врши родитељско право, који имају право бесплатног становања у стану чији је власник други родитељ детета, под условом да дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану⁸. Оптерећење овим правом трпи други родитељ детета - власник стана⁹. Иако су као имаоци овог права законом одређени дете и родитељ који врши родитељско право, ипак је дете доминантан субјект а родитељ завистан, јер ако дете нпр. није живо у тренутку одлучивања о захтеву за признавање права становања суд неће досудити право родитељу без обзира на то колико његова

³ Исто дјело, стр. 27

⁴ Исто дјело, стр. 27-33

⁵ Милош Живковић, *Уређење личних службености у Српском грађанском законик*у, Зборник радова Српски грађански законик - 170 година, уредници: Милена Полојац, Зоран Мирковић, Марко Ђурђевић, Београд 2014. године, стр. 181-194

⁶ Исто дјело, стр. 192

⁷ За више детаља погледати: Мирослав Лазић, наведено дјело, стр. 39-43

⁸ Зоран Поњавић, Вељко Влашковић, *Породично право*, шесто измењено и допуњено издање, ЈП Службени гласник, Београд 2019. године, стр. 452

⁹ Слободан Панов, *Породично право*, десето издање, Београд 2019. године, стр. 223

„стамбена ситуација“ била лоша, или уколико дете умре током коришћења хабитације престаје и право родитеља на коришћење права становања¹⁰.

По својој правној природи, хабитација је стварно право (лична службеност) али је поред тога и право из опуса дечијих права установљених ради заштите његових права и интереса¹¹.

Из свега наведеног можемо закључити да би услови за заснивање хабитације, сходно ПЗ-у, били следећи:

- ово право имају само дијете и родитељ који врши родитељско право (и то родитељ само и искључиво у вршењу родитељског права - дакле у циљу заштите интереса детета, уколико дете није живо или је родитељско право престало на други начин родитељ нема право на установљење хабитације);
- хабитација је право становања на стану чији је власник други родитељ детета;
- може се установити само уколико дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану;
- право становања траје до пунолетства детета, а
- право становања не постоји уколико би прихватање захтева за његовим устноваљењем представљало очигледну неправду за другог родитеља.

У погледу самих носилаца права, већ смо претходно објаснили да имајући у виду смисао овог права, родитељу не би могло бити признато право становања без да се исто право призна детету, а такође, уколико ово право након његовог конституисања престане из разлога који су на страни детета, у том случају престаје и право родитеља на становање у стану другог родитеља.

Када је у питању објекат овог права, хабитација може постојати само на стану који је у власништву другог родитеља детета, дакле право становања се не може установити на неком другом објекту нпр. пословном простору, магацину, помоћном објекту и сл.¹² а чак, ако бисмо у обзир узели само језичко тумачење законске одредбе, хабитација би могла да се установи само на стану а не и на кући или другом стамбеном објекту¹³, што би свакако било погрешно решење. Стога су аутори на становишту да се законски термин „стан“ односи на стамбени објекат¹⁴, што је свакако правичније решење. Поред наведеног, стан (стамбени објекат) мора бити у власништву другог родитеља детета, дакле није могуће установити право становања на стану чији је власник очух или маћеха детета¹⁵, а такође, не би било могуће установити ово право на стану који други родитељ детета закупљује или га употребљава по неком другом основу.

Право становања се може установити, само уколико дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану. Појам „стана“ и у овом случају се мора тумачити на напред наведен начин, у смислу објекта за становање, а сврха овог ограничења јесте у томе да се у случају стамбене обезбеђености детета и родитеља који врши родитељско право не ограничава без потребе право својине другог родитеља, јер дете у том случају није егзистенцијално угрожено,

¹⁰ Исто дјело, стр. 224

¹¹ Зоран Поњавић, Вељко Влашковић, наведено дјело, стр. 452

¹² Слободан Панов, наведено дјело, стр. 226

¹³ За више детаља погледати: Љубица Милутиновић, *Право становања - habitatio у Породичном закону*, у „Ново породично законодавство“ Зборник радова са саветовања Врњачка Бања 16. и 17. октобар 2006. године, одговорни уредник Зоран Поњавић, Крагујевац 2006, године, стр. 458-459

¹⁴ Тако на примјер Панов наводи „Право становања може да постоји само на стамбеном објекту... Право становања може, сходно конкретним околностима, да буде конституисано на целом стану или на делу стана који задовољава стамбене потребе хабитанта. Уколико је један родитељ власник стамбеног објекта који има два спрата, суд може да конституише право становања на једном спрату. Власник задржава право располагања непоретношћу и има право коришћења преосталог стамбеног простора.“ Слободан Панов, наведено дјело, стр. 225-226

¹⁵ Слободан Панов, наведено дјело, стр. 224

а да се право детета на блиску комуникацију са другим родитељем остварује кроз реализацију одредаба о вршењу родитељског права¹⁶.

Трајање права становања је Породичним законом ограничено до пунолетства дјетета, чиме се како неки аутори тврде потврђује правна природа права становања као личне службености, а поставља се и граница заштите права детета, јер се дететом сматра особа која није напунила 18 година¹⁷.

Последњи услов који закон поставља је у ствари ситуација која у потпуности искључује могућности установљавања овог права. Одредбом члана 194. став 3. ПЗ је предвиђено да дете и родитељ немају право становања уколико би прихватање њиховог захтева за признавањем права становања представљало очигледну неправду за другог родитеља. Појам „очигледне неправде“ је један правни стандард који обухвата све могуће ситуације које би оправдавале одлуку суда да одбије захтев за признавањем права становања, а која су то конкретне ситуације у којима је оправдано да се одбије признавање права становања би сам суд у сваком конкретном случају требало да утврђује¹⁸.

Право становања се остварује као посебна врста поступка за заштиту права детета, предвиђеном Породичним законом. Наиме, иако је неспорно да је право становања лична службеност, ипак не би било оправдано да се ово право посматра само као стварно право тј. лична службеност јер би се у том случају примењивале одредбе закона којим се уређује парнични поступак те се не би постигла заштитна функција овог права која подразумева доношење одлука у складу са принципом најбољег интереса дјетета¹⁹.

На крају је потребно навести неколико реченица и о начину престанка овог права. Сходно одредбама ПР хабитација предстаје пунолетством детета тј. када дете наврши 18 година. Међутим, ово право може престати и раније тј. пре пунолетства детета у ситуацијама када нпр. дође до пропасти стана који је предмет овог права или у ситуацији када су се околности измениле на начин да више не постоје законски услови за постојање овог права - нпр. када дете или родитељ који врши родитељско право стекну право својине на усељивом стану, или када настану околности услед којих би даље трајање овог права представљало очигледну неправду за другог родитеља и др. Право становања престаје и уколико суд измени одлуку о поверавању детета и новом одлуком вршење родитељског права додели родитељу који је власник стана²⁰. Поред наведених ситуација право становања престаје и у случају смрти детета, а аналогно томе и у случају смрти родитеља који је власник стана имајући у виду да више неће постојати његово право својине на било којој непокретности већ да би евентуално дете које је било носилац права становања могло да стекне право својине у одговарајућем идеалном дијелу тог права на стану који је био предмет права становања. У случају смрти детета гаси се и право родитеља који врши родитељско право док у случају евентуалне смрти родитеља који врши родитељско право хабитација би се угасила по сили закона јер би свакако други родитељ био овлашћен да врши родитељско право те самим тим нису испуњени законски услови за постојање овог права.

¹⁶ Љубица Милутиновић, наведено дјело, стр. 459

¹⁷ На истом мјесту

¹⁸ За више детаља погледати: Љубица Милутиновић, наведено дјело, стр. 459, Зоран Поњавић, Вељко Влашковић, наведено дјело, стр. 452-453

¹⁹ За више детаља погледати: Зоран Поњавић, Вељко Влашковић, наведено дјело, стр. 453, Љубица Милутиновић, наведено дјело, стр. 460-463

²⁰ Зоран Поњавић, Вељко Влашковић, наведено дјело, стр. 453

Закључна разматрања

Имајући све наведено у виду, можемо закључити да је право становања - *habitatio ustanova која обезбјеђује детету право на „породични дом“* све у складу са важећим међународним стандардима који деци гарантују заштиту и егзистенцију као што су „Европска конвенција о правима детета“, „Универзална декларација о правима човека“ и други. Законодавац је испунио одређене обавезе преузете међународним уговорима у погледу заштите права детета, дефинишући право становања под горе наведеним условима.

Међутим, иако је неспорно оправдано постојање овог права, одредбама којима је у нашем материјалном праву прописан овај институт би се имало шта и приговорити.

Најпре, зачуђује терминологија законодавца код постављеног услова *дете и родитељ који врши родитељско право немају право својине на усељивом стану* у смислу кумулативног услова „дете и родитељ“ стога су у праву аутори који оспоравају наведену одредбу као нпр. Панов, који наводи да је грешка законодавца у томе што је одредбу формулисао као кумулативно немање усељивог стана те да би правичније решење било алтернативно одређење тј. „дијете или родитељ“, наводећи интересантне примере који би се у пракси могли догодити применом наведене законске одредбе²¹.

Поред наведеног, такође је недовољно јасно одређен *појам „очигледне неправде“ за другог родитеља, као разлога за непризнавање права становања детету и родитељу* који врши родитељско право. Стога аутори с правом указују да ће „бити занимљива“ конкретизација овог правног стандарда у судској пракси, наводећи примере који би се евентуално могли наводити као разлог за непризнавања хабитације - извесност добијања стана родитеља који врши родитељско право, рђаво здравствено стање власника стана и сл.²² или нпр. да ли би представљало очигледну неправду настављање права становања у ситуацији када родитељ који ужива ово право ступи у нову (брачну или ванбрачну) заједницу са лицем које сада живи у том стану²³.

И на крају, али не и најмање важно (напротив) примена законских рјешења у пракси доводи до различитих животних ситуација које умногоме могу да закомпликују „нормалан“ живот и обављање редовних активности. *Тако нпр. органичење трајања овог права доводи до апсурдних ситуација* - нпр. жена којој је поверено троје деце ужива право становања све до пунолетства најмлађег дјетета, али старија деца губе ово право са навршених 18 година, те уколико је разлика у годинама међу децом мало већа долази се у ситуацију да се породица која је до тада живела складно сада практично „разбија“ и да најстарије дијете (па затим и следеће најстарије итд.) мора да се исели из дома у којем је до тада живело са мајком и браћом и сестрама, а како нема средстава за живот (неуредно измиривање накнаде за издржавање од стране другог родитеља који при томе инсистира на иселјавању, а у прошлости је био насилан) једноставно је принуђено да или недовољно зрело ступа у брак или да се само бори са животним недаћама које га сналазе што сматрамо недопустивим у ситуацијама када се ради о деци која су уживала право становања до пунолетства. Аргументи да би у том случају требало повећати накнаду за издржавање (алиментацију) могу да буду ваљани само у теоријском смислу а свакако би у озбиљним земљама имали и практичан значај. Међутим, реалност је да се такве ствари дешавају у Србији, која је у правном (а и рекло би се сваком другом) смислу далеко од озбиљне земље, у којој судови додељују накнаде на име издржавања од по 10-15.000 РСД, а само закупнина за било који просечан стан нпр. у Београду је најмање двоструко већа од додељеног износа, који се чак ни не исплаћује редовно него са по неколико месеци (или чак година) закашњења, стога је сасвим јасно да право становања као право детета на породични дом мора да буде на другачији начин уређено у смислу очувања породице у којој је дете живело до пунолетства.

²¹ Слободан Панов, наведено дјело, стр. 223

²² Слободан Панов, наведено дјело, стр. 224

²³ Зоран Поњавић, Вељко Влашкивић, наведено дјело, стр. 453

Чине се оправданим предлози да се дужина трајања права становања продужи до 26. године дјетета²⁴. По аналогiji са дужином трајања права на издржавање пунољетног дјетета које је на редовном школовању. Дете које је на редовном школовању има право на издржавање од стране родитеља (и других сродника) сво вријеме док је на редовном школовању и то право може трајати док дете не наврши 26. годину живота. То би се већ и могло сматрати адекватним периодом трајања хабитације имајући у виду да је дом тј. место у које увијек може да се дође нешто што даје сигурност људима а нарочито деци и стога би дете уживајући право становања могло без психичких „ломова“ у смислу „сад више немам гдје да живим“ могло без додатног стреса да се посвети свом даљем образовању и планирању будућности. Требало би да будемо свесни околности у којима живимо те да не сматрамо пунолетство границом након које престају да важе основна права неопходна за живот детета. Не постоји баш никаква разлика између детета које је уживало право становања са 17 година, 11 месеци и 29 дана и истог тог детета 3 дана касније. Дете сигурно није много више сазрело нити је за та додатна 3 дана стекло могућности (како психичке тако и материјалне) за самосталан живот, стога би продужавање трајања овог права било рационалан начин да се деци пружи могућност да мирно и без додатног стреса планирају своју будућност како на личном плану (у смислу избора места за живот и заснивања сопствене породице) тако и у погледу наставка образовања и избора професионалне каријере.

Адвокат Предраг Марковић, Правни тим Удружења Хајр

МЕДИЈСКИ КУТАК-СТАТИСТИКЕ

СЕНЗИТИВНИЈЕ ИЗВЕШТАВАЊЕ (Фемицид и родно засновано насиље)

Када се говори о извештавању на тему насиља путем медија неопходно је применити **сензитивније извештавање** о насиљу над женама а, сходно томе неопходна је едукација уредника и новинара. Приручници о таквом „сензитивнијем извештавању“ требају имати посебна поглавља која би садржала упутства, како о медијској пракси у овим областима – тако и препоруке и савете за овакво извештавање како не би **индиректно узроковали насиље према самој жртви** – да ли откривањем њених података или провоцирањем насилника који потом, може починити неку неправду или кривично дело према жртви.

Код извештавања на тему силовања, примећује се да осим епилога познатих случајева, настаје празнина у извештавању о нерасветљеним случајевима силовања а, претпоставља се управо тих случајева има више у односу на оне доказане.²⁵

Када се говори о родно заснованом насиљу - обавеза медија јесте доследнија и редовнија употреба термина „фемицид“²⁶ као међународно усвојеног у случајевима комплексних специфичности родно заснованог убиства, које се најчешће приказује у медијима у релацији партнерских односа, иако не

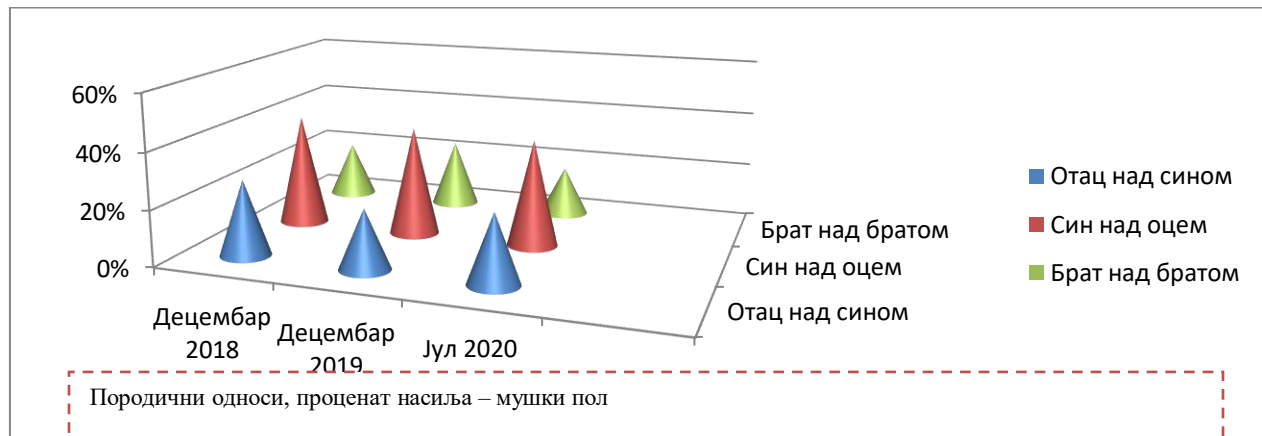
²⁴ У поступку израде нацрта Закона о родној равноправности, који претендује да буде „кровни закон“ за више родну равноправност и у оквиру којег се планира и одјељак са одредбама о насиљу и заштити жена и дјете, у оквиру радне групе Удружење жртава насиља „Хајр“ је предложило такво рјешење.

²⁵ „МЕДИЈИ И МИ – Медији о насиљу над женама“ - Зорица Мршевић

²⁶ Фемицид-феминистички је термин који у ширем смислу означава убијање жена. Прва га је употребила Дајана Е.Х.Расел, која дефинише фемицид као „убијање жена од стране мушкараца зато што су жене.“ Извор: Online Encyclopedia of Mass Violence, Речник Родне равноправности –Весна Јарић, Надежда Јаровић

мора нужно бити такав. Одговор томе, био би вишеструки фемицид извршен од стране масовног убице који је убио четири жене и ранио двадесет особа и то само зато јер су жене. (2015,године).

То нас уводи у фразу - **Токсични маскулinitет**, типичан за још увек , патријархална друштва који доводи до социјализације дечака који „копира“ па и нормализује насиље те се медијско приказивање истог – као негативног у потпуности, не подудара са стереотиповима у нашој земљи. Овде треба повести рачуна, да „балкански менталитет“ не може бити кривац појединачног криминалног учинка. Односно да **кривица ипак, јесте на појединцу**.

Када се говори о извештавању о насиљу треба се држати добрих медијских пракси као што су – интервјуи, ставови, јавни догађаји, резултати истраживања, аргументи стручњака и избећи нагађања и квазинаучна мишљења без покрића о овој осетљивој теми. **Треба избегавати сензационализам** и уравнотежено, умерено извештавати, без изазивања моралне панике или страха претеривањем а, тиме би се избегло и стварање патолошке свести или /и прихватање насиља отупљивањем, константним шоковима. И све то из једног разлога – уколико одређена медијска тема о насиљу у људе усади страх од истог, долазимо до тога – да су изманипулисани и да је над њима извршен чин психолошког насиља. Са друге стране, због изложености „шоковима“ стиче се **толеранција на насиље**.²⁷

Зато је значајно да сваки новинар прође обуку, да постоје приручници путем којих ће се информисати , како и на који начин се износи тема насиља, управо ради онога што је значајно – да се пробуди свест о томе , али да се не створи страх од истог. Буђење свести о овој теми много је значајније, од буђења страха јер, усађивањем свести о могућој промени, већа је вероватноћа да ће се нешто и променити. Променом свести појединаца, поготово оних ангажованих , долази и до постепене промене свести друштва. Отупљивањем појединаца и друштва , долази до „кочења „ у свести о том појму и постајемо толерантни.

Интересантно је да **не постоји званична јавности доступна евиденција** о овом друштвеном проблему због чега, је за медије **стварни број фемицида непознат**. Не зна се ни колико је жена убијено дугогодишњим трпљењем физичког насиља (које је постепено, кроз дуги низ година, слабило њихово физичко па и ментално здравље што је за индиректну последицу имало њихову смрт).

²⁷ Вечита неизвесност - Хабитуација , Часопис Хајр 2. Број, стр. 7

Оно што су организације прикупиле ²⁸представља **НАЈМАЊИ могући број**, који у реалној слици, је сигурно можда и двоструко (или више) већи. У прилог томе иде да неки феминициди још увек нису разрешени као и то да не морају сви феминициди завршити у медијима а то је, пошто **не постоји надзорно тело које се бави феминицидом**, једини расположив извор информација на ту тему. Анализирани медијски извештаји у претходних десет година ²⁹приказују да свака четврта, или свака шеста жена је пријавила насиље где добијамо, да је четвртина феминицида адекватним реаговањем институција могла бити спречена и то је показатељ **дубоког јаза између политике и праксе институција** у Републици Србији у области заустављања насиља над женама. Овакве статистике, показатељ су узрочника неповерења према институцијама јер демотивисане жене не пријављују насиље.

Током епидемије узроковане вирусом Ковид-19, приступ информацијама је био отежан што је донекле успорило или зауставило извештавање медија о овој теми. Притом, требало би да се истражи колико је изолација повећала стопу насиља где су жртве биле присиљене да по два, три дана проводе са насилником, без могућности да потраже помоћ, уз обуставу или скраћење радног времена, нејасне инструкције институција итд. Питање је колико је то утицало на раст насиља, као и на пораст феминицида. Овде треба као значајно истаћи, да можда је стопа пријављеног насиља мања него пре изолације – али је и доступност институцијама била умањена, због чега жртве истим, нису имале приступа.

ФЕМИЦИД У СРБИЈИ (Медијски извештаји)							
Године (10 година)	Феминицид	Самоубиство Узроковано Дуготрајним Насиљем (тешко доказиво)	Деца (Након смрти мајке)	Покушај феминицида	Сумња на феминицид	Од укупног броја деце - Маологетни	Пријављено насиље које је претходило феминициду
2010	26						6
2011	29		50			21	8
2012	32		38			22	9
2013	43		60			16	12
2014	27		50			26	7
2015	35		59			24	17
2016	33		39			17	8
2017	26		38			15	11
2018	30			8	3		5
2019	26	1		12	3		9
2020	24			13	5		
Укупно	331	1	334	33	11	141	92

Као будућу стратегију за заштиту жена од насиља требају бити предложене мере за жртве – за неку нову ванредну околност до које може доћи како не би дошло до **индиректног кажњавања жене** у

²⁸ „Мрежа жене против насиља“, већ осам година за редом, једина је организација у Србији која прати и извештава јавност о распрострањености овог феномена.

²⁹ Аутономни женски центар, Мрежа жене против насиља- извршио је анализу медијских чланака у периоду од 2010 -2020 добијамо резултате – медијског извештавања о феминициду.

нашем друштву. Притом се мисли на случај жртве која је покушала да пријави насиље те прекршила забрану кретања током полицијског часа. Недопустиво је да жена, која жели да пријави насиље није то у могућности да учини због полицијског часа, забране кретања (Не морају оне имати интернет, па ни телефон – врло је могуће да им је то одузео насилник). Из тога произилази, као нужно да се о томе говори и јавно, можда кроз јавну расправу на тему *Спречавање кажњавања Жене, жртве насиља у изузетним околностима (непогоде, кризе, епидемије)* где би се открили недостаци и нашло решење за исте у случајевима криза.

Чланак написала Драгана Симић

СВЕТ И РЕГИОН

ПОРЕМЕЋАЈ ВРЕДНОСТИ КАО ПОРЕМЕЋАЈ ПОРОДИЦЕ У РУСИЈИ (Филозофски оглед)

Понуда да пишем о породичном насиљу над женама ме је изненадила, али ћу покушати да изнесем своје мишљење. Овај проблем постоји онолико колико постоји човечанство од Стварања света. У патријархалном друштву, жена је била у подређеном положају, била је ограничена у имовини и у изборном праву. Међутим, ако се окренемо историји Русије, муж је своју жену називао - "Моја душа!", А она му је одговарала: "Светлост мојих очију!". Није ли то савршено? И друштво и верске институције, у којима је жена била поштована као мајка, сестра, вољена, ћерка, били су оријентисани на одржавање мира у породици ...

И друштво и верске институције, у којима је жена била поштована као мајка, сестра, вољена, ћерка, били су оријентисани на одржавање мира у породици....

Статистика каже да савремене жене више не сматрају породицу главном људском вриједношћу...

Темељи породичних односа, међусобно поштовање, одгајање деце постављени су у Библији, као што су и у другим верским изворима, постојала нека морална правила. Наравно, било је изузетака од правила. Али како је Лав Толстој рекао у првим редовима свог романа "Ана Карењина": "Све су срећне породице сличне, свака несрећна породица је несрећна на свој начин ...". У ствари, породични односи су резултат рада са обе стране. И, треба напоменути, много тога зависи од жене, као *Чувара огњишта*. Међутим, савремене жене у својој потражи за једнаким правима у односу на мушкарце, у ствари, *одсекле су грану* на којој су седеле.

Испоставило се да је женска еманципација прави „тројански“ коњ, а покрет суфрагиста створен је новцем светског капитала „иза кулиса“, у циљу ширења потрошачког тржишта. Задатак еманципације био је да откине жену од мушкарца, из породице, од одгајања деце и претвара је у потрошача. У ствари, модерно потрошачко друштво је свет који је посебно оријентисан за жене, а у идеалном случају за жене које нису оптерећене породицом и децом. Жене су велика армија потрошача. Да бисте се уверили у ово, погледајте само излоге у трговинама. Истовремено, статистика каже да савремене жене више не сматрају породицу главном људском вриједношћу. Више од 60% анкетираних жена рекло је да сматра *Уживање и што веће задовољство* својим приоритетом. Штавише, према О. Бобровској³⁰, „Жене отписују 80% свих чекова, плаћају 61% свих рачуна и поседују 53% свих акција. Оне значајно утичу на доношење 75% финансијских одлука и саме чине 29% таквих одлука. "

Цртеж: Кристина Бернер

Највероватније, се ситуација није променила у последњих 15 година. Као природни резултат феминизма друштва - појава " мушких" жена и "женских" мушкараца, пораст хомосексуалности, смањење наталитета у развијеним земљама – директна су последица.

У томе, по мом мишљењу, лежи један од узрока „породичног“ насиља. Мушкарац више не може себе сматрати извором породичног благостања, жена често зарађује више од супружника, постоји психолошка дисонанца, што је мушкарцима посебно тешко да издрже. Очигледни резултат ове ситуације су међусобни приговори, скандали и насиље. А ово насиље може попримити најружније облике.

Породица и брак заједничко је дело, али основа мира у породици може бити не толико финансијски успех колико љубав и међусобно разумевање. Управо је међусобно разумевање и међусобно поштовање темељ породичног благостања.

*Владимир Бабошин, Русија
Академик, пуковник у пензији, Доктор филозофије.*

³⁰ Новине Взгляд, 12. јануара 2005.године

ДЕМОКРАТИЗАЦИЈА АЛБАНСКЕ И ПОРОДИЦА ПОСЛЕРАТНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(Разговор са почасним албанским конзулом, Мухарремом Зејнуллаху)

28 април 2021.године, Хотел Европа - приликом отварања канцеларије УЖН Хајр у Сарајеву

По пореклу Албанац, родом са Косова а живот провео у Сарајеву где се преселио крајем 1986.године. И сам је отац две остварене ћерке, интелектуалке и двоје унучади.

Мухаррем Зејнуллаху - Историчар, Почасни албански конзул, председник Заједнице Албанаца у Босни и Херцеговини, бивши први амбасадор Босне у Албанији и бивши помоћник министра спољних послова у Босни и Херцеговини, говори о породици у послератној Босни и и Албанији након педесетогодишње диктатуре. Да ли је Албанска породица захваћена дискурсом демократизације неморала и колико је вероватан успех мешовитих бракова , без негативних последица политизације у Босни и Херцеговини?

Д.С: Како бисте окарактерисали свој живот?

М.З: Живот нам је, мени и мојој лепшој половини, како кажу – десетка. За разлику од теме о којој смо данас разговарали.

Д.С: Говоримо о борби против насиља, којом се организација Хајр бави?

М.З: Да. За разлику од онога што ви у свом циљу имате, да помогнете људима, породицама , особама, дјеци

Д.С: Примарни циљ удружења је да се заштити породица

М.З: У том контексту и кажем – лично нисам имао никада тај проблем. Ми смо два сретна пензионера, једино што сам почасни албански конзул у Босни и Херцеговини

Д.С: Колико сте упознати са ситуацијом у Албанији и овде у Босни и Херцеговини?

Традиционална породица мења свој оквир, са друге стране долази и до распада исте.

М.З: На Балкану је једна нит, окарактерисана патријархалним одгојем и доминантнији је од овог другог, новог. Типична је ситуација је да се двоје младих јако воле, склопе брак и након кратког периода тај брак им пукне.

Д.С: Управо тако. Млади на „којима свет остаје“. Какви су млади парови данас у Босни и Херцеговини а исто тако, колико Вам је позната ситуација и у Албанији где сте службовали?

М.З: Да. Ја сам и Косовар, и Албанац пореклом , тако да ми је познато шта се дешава у албанској породици. „Нема ватре без дима“ и тако у свакој породици треба бити помало ватре и помало дима , само што та ватра не сме букнути па да све оно што је најљепше у породици , да то однесе.

Контрола емоција, понашања. Брачни парови се морају максимално поштовати. Несклад и непоштовање доводе до свих оних ситуација које се везују за више врста насиља а, посебно у томе

свему страдају деца. И онда ако нема ко ту породицу на време усмјерити, од те дјеце настају насилници и дјеца која бјеже. У реалитијима и другим емисијама, имате дјецу која су рано, око петнаесте године отишла од куће и бавили се разноразним, па и криминалним пословима. То је све узроковано лошим условима одрастања у породици. Они су од нечега побјегли и дочепали се улице.

Д.С: Шта мислите, да ли се на овим просторима разбијају стереотипи? Притом акцентујем Албанију

М.З: Оно што сте рекли, да се полако разбија тај „стереотип“, да је битно само што домаћин или глава куће каже, мушкарац каже – данас се морају слушати сви – дјеца, супруга и родитељи.

Д.С: Како изгледа једна традиционална албанска породица а како модерна? Обично када се спомене реч Албанија, људи одмах повезују са Исламом

М.З: Најчешће, како сте и сами рекли, када се спомене реч Албанија одмах замишљају средњи век а, данас је Албанија модерна држава која је успела да се ишчупа из тешког, диктаторског режима који је тамо владао уназад педесет година и који је Албанију оставио тамо, на маргини свих дешавања у свијету, поготово процеса који су погађали Југоисточну Европу. Тамо је била , чврста диктаторска рука која је решавала све ситуације на начин као и сви диктатори свијета.

Д.С: То је сигурно утицало и на породицу у Албанији? Породица увек прати систем, његова је хелија.

М.З: Ево овако. Мени је послала књигу ћерка једног генерала у Тирани, где сам једно вријеме имао резиденцију коју сам узео преко агенције. Описала ми је тај период и рекла је, цитирам: „Да ја не могу појмити какав су они живот имали, како су одрастали , Ја, моја сестра и мој брат. Насиље и терор, од наших родитеља...“. А то насиље је било – да они нису смјели проговорити било шта о систему, било шта и међу собом јер су родитељи били уплашени да ће их неко пријавити и затворити.

Д.С: Можда су хтели да заштите своју децу?

М.З: Нису штитили своју децу и то је лепо и у књизи објаснила. И као деца, па студенти и на крају зрели људи који су се укључивали у друштвене токове живота, они су били неми. Увек неми. Научени су да ћуте. Тај систем је уништио у сржи породицу у Албанији. Онда долази нова ситуација, долази до демократских процеса који отварају Албанију. Данас када су разноразне блокаде, мере због пандемије у Албанију можете слободно ући.

Д.С: То звучи добро. Модернизација и демократизација друштва. Каква је данас традиционална породица у Албанији?

М.З: Није то она породица од пре сто година, јер тад је било више неписмених, у то доба. Данас ту ситуацију немате. Имате породице интелектуалаца.

Д.С: Модеран живот је и у Албанији па и у албанској породици. Нема стереотипова од пре сто година, како рекосте.

М.З: Данас када бисте отишли у Тирану, имали бисте осјећај да сте у некој свјетској метрополи. Ноћни клубови , дискотеке, кафићи , ресторани, трговински центри и све друго као и у другим државама а, да не говоримо о Јадрану и Јонском мору.

Д.С: Српски туриста нема страха у Албанији?

М.З: Апсолутно не. И што је битно, у Албанији је здравство за туристе и за свакога, бесплатно

Д.С: Када овако причамо, закључујемо да је Албанија попут земаља у региону. Чак је и проценат насиља сличан. Исто је мали проценат решених случајева породичног насиља, као и за Босну и Херцеговину.

М.З: Невладин сектор и организације за људска права су у Албанији јаче него у Босни и Херцеговини. Нема ни сарадње у Босни и Херцеговини , нити је велико уважавање државних институција

Д.С: Шта је проблем, због чега је тако да невладине организације и институције не сарађују у Босни и Херцеговини?

М.З: Када су у питању државне институције, ко тамо ради? Државни представници, али људи. Ни њиховим породицама није мед и млијеко. И тамо има породичног насиља. Желим рећи и нека каже

ко шта хоће, већег насиља има у тим породицама код тих, државних руководиоца, на разноразним позицијама које држе у друштву и држави и у полицији, и у правосудју. Онда ви дођете као жртва породичног насиља, да вам помогне онај ко се понаша још горе, још насилније према својој породици.

Д.С: То звучи врло депресивно, али истинито.

М.З: Онда на то додајте патријархални систем, где жена трпи и од некога је увјек, имала притисак – родитеља, окружења...Колико година данас пролази у једној обичној породици? Па и интелектуалној породици.

Д.С: Да ли сматрате да је управо пад моралних вредности, па и религије која заступа породицу као централни храм- родитељи и деца та која борава у том храму, затим модернизација, телевизија, бесмислени филмови, насиље у медијима ...да ли је све то уништило породицу?

М.З: А ко треба да чини да се уреди породица него држава? Ви имате сада Реалити у Србији и шта то гледа читав Балкан, до Аустралије? Шта тај ријалити ниди младим особама а, посебно оној дјечи која имају неке проблеме те врсте у својим породицама? Нуди избор да та деца се угледају на криминалце, насилнике, убице , лопове. Имате девојчицу која има петнаест година и проституише се. А имате закон. Чему закон онда када се не спроводи? Проблем је ако дође нормална, здрава цура она није интересантана.

Д.С: Јесте. Она одмах бива избачена из тих програма. Можда , уколико би било забрањено медијско приказивање насилних слика , шокантних вести, сензационализма који је свакако беспотребан...

М.З: Нико не би гледао. Ту нема „бизниса.“ Да се вратимо...Колико год да смо велики интелектуалци, ми на Балкану имамо једну дозу тога у својој кући, својој породици да усмјеримо и своју дјецу и своју унучад. То је најважније. Изузетак –где је вријеме стало за породицу и за жену, гдје она и даље иде са секиром у шуму да сече дрва и где она не зна ни за ријалти, ни за телевизију. И даље има случајева у Албанији, вероватно свуда. Ето, они су поштеђени али опет, одузето им је нешто друго.

Д.С: Сарајево, град где почињу ратови. Три веће верске подељености – ислам, православље, католичанство. Како данас овде опстаје једна мештовита породица, брак?

М.З: У свакој теми о којој говоримо,нежељено нам се увлачи политика. Шта је у Босни и Херцеговини довело до растурања на више десетина хиљада породица? Биле су спојене у тим, различитостима , уједињене различитостима и у томе свему су израђали дјецу. Онда дође до тог момента и онда се препознајемо – Ви сте Српкиња, ја сам Бошњак или ви сте католкиња , ја сам муслиман. Овдје то није било на верској основи , колико је било на националној .

Д.С: Да ли можда знате, поједине примере – као показатеље, шта је било са том децом из мешаних бракова?

М.З: Зависно од кретања родитеља. Те различитости су у једном тренутку, развалиле управо ту дјецу. У екстремним случајевима је долазило и до промена имена. Не и у Албанији. На почетку, рекли сте да је већини асоцијација Албанија - Ислам. У Албанији су три религије које су у толиком складу , не од данас – вјековима а, то су – Исламска, ортодоксна и католичка. Навешћу вам и пример, током мог службовања у Тирани, где сам отишао на Ускрс по позиву ортодоксног поглавара и тамо у тој цркви, смештеној у центру града, видјео сам сијасет мојих пријатеља са својом дјецом и супругама иако нису православни. И сви су били у храму, слушајући приповеди. Када сам питао зашто , рекли су ми: „Наша дјеца морају знат, шта овај вјерски поглавар говори о вјери. Говори о животу, муслиманима, католицима, о себи.“ У Албанији нећете знати , ни данас , када вам неко каже „Ја се зовем Роланд“ које је вероисповести.

Д.С: Шта бисте рекли , за крај, једној породици из мешовитог брака, пошто смо у Сарајеву, граду различитости, судара нација, како једна таква породица да опстане у једном несигурном политичком окружењу?

М.З: Почећу од моје породице, која је настала из мешовитог брака. Мислим да бољи примјер немате. Ако постоји велико поштовање између двоје људи, ако поштујете свог партнера, до те мјере да га у ниједном тренутку свјесно не увредите. Притом,не кажем да нема дима,у свакој

породици има. Ако има поштовања, небитно је да ли је мешано или није. Ја имам двије ћерке, једна је завршила право - није добила државни посао у Босни и Херцеговини иако јој је отац или бабо био амбасадор, није. Ја нисам никога у животу молио ни за свој посао, па ни за своју дјецу. Друга ћерка је магистрирала психологију. Моја супруга је примаријус из педијатрије, сада у пензији. Ја историчар а, ћерке су направиле своје изборе.

Д.С: Реците нам нешто занимљиво, овако као историчар.

М.З: Балкан је историјски сачињен од држава, међусобно наслоњених једне на другу и толико су балкански народи повезани да кад бисте направили ДНК анализу, Бог зна шта би ту био приказ. Испада да пуно Илира има код Бошњака. По мени, народи Балкана разликују се само по верској припадности, националној и језичкој баријери. Узмите за пример фолклор, видећете у сваком фолклору и у Србији, Албанији, Косову, Македонији – наћи ћете елемената и једних и других. Толико су испреплетани. Али, нажалост политика ради своје а ми и даље нисмо у стању те пребацујемо то патријархално васпитање и у друштвеном и државном и политичком животу. Имамо једног председника и само за њега ћемо изаћи и 70 % за њега дати глас. То се рефлектује на породицу. Политика се у Босни и Херцеговини меша у породицу. Имате са друге стране, млади момак са Пала Србин, девојка муслиманка су изашли на мост, па су се спојили па их је неко тамо убио. Љубав није могла да се спречи а ни да спречи. То је та нова генерација која треба да промени ово што је сад. Можда да изроди нову, бољу породицу.

Разговор обавила : Драгана Симић

ДУХОВНИ КУТАК

ДУХОВНОСТ КАО ЛЕК

Човек који нема изграђену духовну димензију склон је агресији, алкохолу и свакој другој порочности те постаје насилан према женама, деци а често и према пријатељима и родбини.

Данас када је човек отуђен од Бога, отуђио се и од ближњег свога. Усред мора негативних информација, филмова, серија, ријалити програма где се искључиво емитује насиље човека над човеком, људи усвајају тај дух, постајући деструктивни у својој породици, разарајући исту и унесрећујући животе својих супружника и своје деце.

Духовност је данас доступна и присутна, али тражи од човека да он сам има потребу за духовношћу, као потврду о Божијем постојању које се осећа кроз енергију и благодет Божију. Такав човек у себи носи мир и радост сеје око себе и сви људи, који се нађу у његовом присуству осећају део тог мира, те радости. Такав човек духовно је биће и духом живи и таквом је стран дух силе и конфротације.

Човек који нема изграђену духовну димензију склон је агресији, алкохолу и свакој другој порочности те постаје насилан према женама, деци а често и према пријатељима и родбини.

Зато је неопходно, са духовног и православног становишта, када се примети склоност особе ка агресији да се тој особи пружи конкретна медицинска, затим духовна помоћ – како би човек успео да у себи „умири“ склоност ка насиљу и отвори пут ка Богу и опроштају.

Јеремонах Никита, Чиле

ЗАНИМЉИВОСТИ

УТИЦАЈ БОЈА НА ПСИХУ (Хромотерапија)

Утицај боја познат је од давнина иако нису биле прецизно структуриране и дефинисане. Боја, која представља особину светлости, односно врсту зрачења као што су – ултраљубичасто, микроталасно и др. представља **Обојено светло** које нам је видљиво, док друга зрачења, не запажамо. Како је она производ енергије и материје, карактеришу је специфична таласна дужина, фреквенца, количина енергије у таласу. Сви наши органи, ћелије, атоми имају своју фреквенцу односно, специфичну вибрациону енергију и управо одступање од очекиваних, нормалних вибрација уводи нас у патолошке промене.

Црвена-акција,успешно делује на последице опекотина, боре, уморну кожу

Зелена-Ублажава последице стреса, подстиче циркулацију Наранџаста – опушта, подиже расположење, сексуалност, регенерација коже, подстиче метаболизам

Жута-Подиже расположење, подстиче на акцију, повећава моћ концентracије, повољно утиче на варење. Стимулише интелект

Плава – смирује, ублажава осећај бола, ефикасна за несаницу и регулацију телесне тежине

Розе-смирује, отклања агресију, позитивно утиче на насилно понашање

Кроз историју, боје су у лечењу користиле древне културе као што су Египат, Грчка, Кина, Персија, Индија и друге а, и данас се користе у медицини.

Како је већ доказано да излагање светлости различитих боја, стимулише или смањује производњу одређених хормона, Лечење бојама (хромотерапија - фототерапија), користи се у лечењу код психосоматских поремећаја у циљу ублажавања симптома истог.

Боје су свуда око нас и иако нисмо свесни тога, део су наше свакодневнице. Оне у нама изазивају одређена емоционална стања а, константно излагање одређеној боји може у нама изазвати и одређено , бојом изазвано психичко стање.

Хромотерапија нас учи томе – које боје умирују , које подстичу на акцију, које изазивају депресију односно стања „туге и безвољности“. Утицај боје може се применити како на животни простор, тако и на простор у коме радимо а, путем наше одеће и на оно расположење које желимо постићи.

Стога, значајно је чиме се окружујемо и шта носимо, јер на крају, то је оно што себи призивамо.

Чланак написала Драгана Симић

У свету ратова и страдања, интереса и економске / потрошачке свести термин, филантропија или добротворство појављује се као делање које изненађује и „искаче“ из опште свести и начина живљења. Индивидуална филантропија, често бива описивана као подстицај на добротворну акцију, супротну егоизму и мотивисану жељом да се допринесе благостању других. Иако има доста организација (профитних или непрофитних) чини се да добротворство, уколико није базна основа деловања свакога појединца не може спречити – ратове, глад, насиље, патњу које се епидемиолошки стровајују у наше животе.

Ипак, трагедија изроди јунаке и велике несреће могу довести до преображаја личности а, то се десило управо и једном историјски, значајном Човеку, из Женева, Анрију Динану, оснивачу једног од најмасовнијих и најстаријих Хуманитарних покрета – Црвеног крста. Данас готово да нема државе која за ову организацију није чула, иако за Анрија јако мало људи зна а, управо је он тај који је започео тај несебични и готово надљудски рад који се заснивао увек на одрицању, никада на профиту.

Рођен у богатој породици, упошљен у банкарству – након слика осакаћених и рањених војника код града Солферино, нешто се у њему преобратило. Осетио је људску бол и јад, суочио се са умирањем...

Тада и почиње његов преображај у једног добротворца, који креће да организује и окупља људе који су помагали рањеницима. Након тога, са идејом да то не буде локално, тај Хуманитарни покрет шири даље, ван граница нација и држава и на тај начин, дугогодишњим радом покрет поприма светске размере.

Како то обично бива, када запустимо посао (као што је он запустео свој), банкротирао је и завршио у великој беди, потпуно заборављен у неком сиротињском дому и тек годинама касније, почетком 20. Века добија Нобелову награду као и новац који је ишао уз то.

Како је свој живот посветио идеји Хуманитарног покрета, коме је крајњи циљ био ублажавање патње других (истински несебична и људска мотивација), тај је новац поклатио Црвеном крсту, који је сада био у крајњим границама омасовљен. Десет година касније, у том истом дому за убоге је и преминуо а, да је иза себе оставио дело које надилази границе његовог земаљског постојања.

И зато, сваког 8. Маја, присетимо се да је једном, овом земљом ходао, одрицао се и несебично даривао човечанству, човек и један од првих Хуманитарних радника – Анри Динан.

Чланак написала Драгана Симић

УДРУЖЕЊЕ ХАЈР- НАШИ КОНТАКТИ:

Уколико сте заинтересовани, да пишете за часопис, можете се јавити на следећи мејл: uznhajrkulturnitim@gmail.com; И телефон: 061 305 35 39

Уколико Вам је потребна помоћ, јер сте жртва насиља или су угрожена ваша људска права, можете се обратити на следеће адресе и телефоне:

Београд, Хајрија Рамадани – +381 64 482 95 99; uznhajr@gmail.com

Шид, Драгана Симић- +381 61 305 35 39; uznhajrsid@gmail.com

Аранђеловац, Ана Максић – uznhajrarandjelovac@gmail.com

Лајковац, Александра Пилиповић-uznhajrlajkovac@gmail.com

Трстеник- uznhajrtrstenik@gmail.com

Уколико желите да донирате, или да се прикључите удружењу из хуманитарних разлога – зато што желите да помогнете на неки начин , можете нам се обратити. Сваки вид помоћи прихватамо.

И на крају, будите као што назив нашег удружења „Хајр „ каже :

Х- храбра
А- аутентична
Ј- јединствена
Р- равноправна

Х- храбар
А- аутентичан
Ј- јединствен
Р- равноправан